

УДК 338.24.021.8 (477)

[http://doi.org/10.31474/1680-0044-2019-1\(20\)-72-81](http://doi.org/10.31474/1680-0044-2019-1(20)-72-81)

Н.А. Шакіна

МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Мета роботи полягає у вдосконаленні організаційних засад стратегічного управління науково-технічним розвитком країни.

Об'єктом дослідження є процес стратегічного управління науково-технічним розвитком України.

Методи досліджень. Комплексний підхід, структурно-функціональний метод, систематизація (при визначенні напрямів удосконалення стратегічного управління НТР і обґрунтуванні комплексу його інституційного забезпечення); системний підхід, структурний синтез (при удосконаленні механізму формування Стратегії НТР), логічне узагальнення (для формування висновків).

Результати. Визначено головні завдання державної науково-технічної політики України до 2030 р.; сформовано етапи Стратегії НТР України та встановлено термін їх дії; визначено засади формування та реалізації державної політики науково-технічного розвитку; запропоновано механізм реалізації Стратегії НТР України і розкрито сутність його елементів.

Наукова новизна. Вдосконалено механізм формування Стратегії НТР України, який, на відміну від існуючих, спрямований на забезпечення системності і цілісності Стратегії, узгодження цілей НТР на всіх рівнях управління і формування конкурентних переваг у національному і глобальному масштабах.

Практична значимість. Особливістю даного механізму є спрямованість на забезпечення системності і цілісності Стратегії НТР за рахунок впровадження організаційно-управлінських засобів залучення до формування Стратегії НТР широкого кола зацікавлених суб'єктів, узгодження цілей НТР на рівні держави, регіону, галузі і підприємства, а також спрямованість на формування конкурентних переваг у національному і глобальному масштабах. Введення в дію запропонованої Стратегії призведе до повного використання науково-технічного потенціалу країни, економії та більш раціонального використання всіх видів ресурсів.

Ключові слова: науково-технічний розвиток, стратегічне управління, механізм реалізації, державна політика, науково-технічний потенціал.

Вступ. Питання формування Стратегії науково-технічного розвитку країни обумовлено відсутністю чітких управлінських дій в області розвитку науки, технологій та інновацій, що спричинило виникнення ряду негативних факторів, серед яких головними є «розпорошення» і без того незначної кількості фінансування, дублювання управлінських функцій, відсутність чіткої системи планування та прогнозування, здійснення неефективного контролю за результатами виконання визначених пріоритетних напрямків науково-технічного розвитку, побудова примусової системи управління без мотиваційної та стимулюючої складової, дисбаланс розвитку територій та зниження рівня інтелектуального потенціалу нації.

Дієва Стратегія науково-технічного розвитку країни повинна бути спрямована на визначення завдань і інструментів реалізації проблем, що пов'язані зі становленням країни на інноваційний шлях розвитку, підвищення конкурентоспроможності регіонів і, як наслідок, держави в цілому за рахунок збереження та подальшого розвитку інтелектуального потенціалу нації з повним використанням наявних ресурсів та

можливостей кожного регіону, розвитком інноваційно активних підприємств всіх видів бізнесу, переходом підприємств на 5,6 технологічний уклад, чітким встановленням пріоритетів науково-технічного та інноваційного розвитку за рахунок встановлення тісних взаємозв'язків між державними органами влади на всіх рівнях управління і підприємствами та бізнесом, запровадження єдиної системи прогнозування і планування, заснованої на участі в ній всіх суб'єктів господарювання держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблематики стратегічного управління науково-технічним розвитком займалися такі вчені, як: І. Ансофф, О. Бойко, Й. Вілсон [I. Wilson], Ю. Драчук, О. Кендюхов, М. Корж, В. Кузьмин, Ю. Мамочинська, О. Марченко, І. Неделін, Т. О'Шеннесі [T. O'Shannasy], Г. Пальчевич, О. Поважний, С. Попов, О. Серeda, С. Смерічевська, О. Харченко, К. Хофер [C. Hofer], Д. Шендел [D. Schendel], І. Шкрабак, Л. Шульгіна, Й. Шумпетер [J. Schumpeter] та ін.

Віддаючи належне внеску науковців у теорію та практику стратегічного управління науково-технічним розвитком країни, слід

відзначити, що подальшого теоретичного і науково-методичного обґрунтування потребують питання, пов'язані з виявленням факторів НТР, визначенням його впливу на динаміку макроекономічних показників країни, удосконаленням механізмів реалізації стратегічного управління НТР за умов глобальної конкуренції, його законодавчим забезпеченням.

Мета роботи. Мета роботи полягає у вдосконаленні організаційних засад стратегічного управління науково-технічним розвитком країни.

Методи досліджень. Комплексний підхід, структурно-функціональний метод, систематизація, системний підхід, структурний синтез, логічне узагальнення

Виклад основного матеріалу. Головну мету Стратегії науково-технічного розвитку України можна визначити наступним чином: за період 2020-2030 рр. сформувавши в Україні інноваційну економіку, що стане однією з передових економік світу та дозволить країні досягти провідних місць серед постіндустріальних держав за рівнем життя населення.

У зв'язку з наслідками міжнародної кризи, що призвели до негативних змін у соціально-економічному розвитку держав, наша країна повинна ефективно використати незначну кількість фінансових ресурсів задля реалізації скороченого переліку пріоритетів державного науково-технічного розвитку, що системно та довгостроково впливають на підвищення рівня інноваційності економіки держави в цілому.

В результаті проведеного аналізу державного управління науково-технічним розвитком [1; 4-6; 9; 10], а також наявного потенціалу для його вдосконалення, виявлення існуючих проблем в державному управлінні [2; 3; 8; 11] нами визначені головні завдання державної науково-технічної політики України до 2030 р.:

- форсоване формування постіндустріальної економіки;
- збереження інтелектуального потенціалу та забезпечення подальшого інтелектуального розвитку нації;
- інтеграція України у міжнародний науково-технічний простір.

За визначеними завданнями можна сформувавши етапи Стратегії НТР України та встановити термін їх дії наступним чином:

I етап: «Створення базових правових, інституціональних, організаційних умов подолання технологічної багатокладності національної економіки» (2020-2023 рр.);

II етап: «Забезпечення розширеного відтворення науково-технічного потенціалу України» (2024-2027 рр.);

III етап: «Перехід до стійкого науково-технічного розвитку країни в умовах глобалізаційних викликів» (2028-2030 рр.).

Наразі державна економічна політика досягла свого апогею з необхідності координації визначених державних цілей та заходів з пріоритетами галузевих політик. Особливо це стосується науково-технічного розвитку країни.

Серед принципів державної науково-технічної політики слід виділити наступні:

- застосування децентралізованого управління, а також політики, заснованої на принципах демократії, в науково-технічній сфері;

- встановлення та слідування курсу на розвиток інноваційної економіки в країні, підтримка та розвиток інноваційного підприємництва;

- використання досягнень НТП для забезпечення соціалізації економіки;

- повсюдне прийняття до дії та виконання вимог екологічної безпеки;

- визначення пріоритетних напрямів науково-технічного розвитку та застосування селективного підходу до підтримки виконання та впровадження науково-дослідних робіт, що спрямовані на розвиток інноваційної економіки та дозволять після впровадження перейти підприємствам на 5,6 технологічний уклад функціонування та підвищити конкурентоздатність економіки в цілому;

- забезпечення балансу між розвитком фундаментальних і прикладних досліджень;

- принцип реалістичності – всі види державного управління в області науково-технічного та інноваційного розвитку (економічне, організаційне, правове забезпечення тощо) повинні використовувати адекватні важелі (форми, методи, інструменти) та організаційні структури.

Отже, процес формування і реалізації державної політики науково-технічного розвитку повинен бути заснований на таких засадах:

- 1) виконання системного моніторингу, аналізу та оцінки факторів, що впливають на науково-технічний розвиток, як екзогенних, так

і ендегенних. До екздегенних слід віднести фактори, які можуть бути сформовані за межами країни, що пов'язано з відкритістю економіки країни, а до ендегенних – ті, що пов'язані з прийняттям рішень відповідними органами влади, що здійснюють безпосередній вплив на науково-технічний розвиток всіх суб'єктів. Окремо слід виділити державу, як універсального «гравця» на ринку. Держава здійснює як позитивний, так і негативний вплив на розвиток науково-технічного процесу, як на національному, так і на інших рівнях управління через механізми законодавчого та виконавчого впливу. В Україні за останні роки ефект від дії окремих державних інституцій є прямо протилежним: існує значна кількість прийнятих законодавчих та нормативних актів, в яких визначено норми фінансування, принципи та методи стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності, однак, виконавча влада всіляко як не дотримувалася, так і не дотримується виконання цих норм. Тому, можна зробити висновок, що в Україні фінансування розвитку науково-технічної сфери носить суто формальний характер, що в свою чергу не дозволяє розвиватися окремим напрямкам науки і технологій, інноваційної діяльності, а деякі призводить і зовсім до повного занепаду;

2) формування державної науково-технічної політики з урахуванням впливу як ендегенних, так і екздегенних факторів, що стримують розвиток та її поширення на всі регіони держави. Необхідність державного впливу на регіони пов'язана з тим, що держава повинна створити умови для розвитку кожного з регіонів за рахунок використання внутрішнього потенціалу регіону, а також з необхідністю інтеграції між регіонами з різним рівнем розвитку для збільшення і активізації так званих «точок зростання» по всій території країни, а не в окремому регіоні;

3) впровадження в життя механізму державної науково-технічної політики з сильною та гнучкою координацією всіх суб'єктів державної політики при її формуванні та реалізації. Встановлення взаємоузгоджених зв'язків та дій між політикою регіональних органів управління та політикою окремих галузей. Такий вид діяльності між суб'єктами державної науково-технічної політики забезпечить на всіх рівнях управління синхронізацію дій зі стратегічного планування та прогнозування науково-технічного розвитку, узгодження законодавчого забезпечення, як

самого процесу планування, так і впровадження інструментарію впливу, що притаманний кожному суб'єкту управління;

4) забезпечення взаємоузгодженого державного регулювання науково-технічної політики за рахунок створення центральних та місцевих органів виконавчої влади за чіткою функціональною структурою, проведення координації дій на всіх рівнях державного управління. Цей вид структури повинен базуватися на визначених цілях та задачах стратегічного управління та мати гнучкі функціональні зв'язки згідно з потребами регіонального розвитку. Зміни в структурі повинні проводитися згідно зі змінами вимог регіонального розвитку за рахунок проведення мотивації та стимулювання. Утворення структури управління повинно базуватися на принципі субсидіарності. Важливим напрямом також є координація органів виконавчої влади всіх рівнів;

5) підвищення кваліфікації кадрів державних органів всіх рівнів управління щодо здобуття ними навичок з розробки та реалізації стратегій науково-технічного розвитку, а також координації дій різних структур управління під час формування та впровадження єдиної державної стратегії науково-технічного розвитку. Така система управління буде дієвою за рахунок можливості визначення сфер політики центральних органів виконавчої влади, що впливають на регіональний розвиток, а також за рахунок координації їх діяльності при формуванні і реалізації науково-технічної політики шляхом прийняття узгоджених рішень;

6) фінансове забезпечення органів виконавчої влади, що приймають участь у формуванні та реалізації регіональної науково-технічної політики на принципах законності та відповідальності, а також виконують відповідні державні зобов'язання, що передбачають формування джерел фінансування проєктів регіонального розвитку в середньостроковій перспективі. Виділення бюджетних коштів на фінансування науково-технічної політики в регіонах повинне бути узгоджене з пріоритетами науково-технічної політики, сконцентроване на ключових проєктах, суттю яких є забезпечення розвитку інтелектуального потенціалу та впровадження результатів інтелектуальної праці у економічний процес. Необхідна розробка та впровадження механізму, що дозволить узгодити дію та концентрувати фінансові ресурси органів

виконавчої влади, відповідальність та політика діяльності яких пов'язана з територіальною спрямованістю та впливом на розвиток окремих областей, районів та міст. Дія даного механізму повинна розповсюджуватись не тільки на фінансові ресурси, що виділяються на реалізацію регіональних проектів, а і на фінансові ресурси міністерств та центральних органів виконавчої влади, що витрачаються в певних регіонах в рамках виконання галузевих програм;

7) проведення деконцентрації та децентралізації державного управління науково-технічним розвитком шляхом формування та впровадження відповідного механізму дій за рахунок передачі на місцевий рівень (або навпаки) державних повноважень у зв'язку зі змінами умов науково-технічного розвитку регіонів. При такому розвитку подій органи місцевого самоврядування повинні швидко реагувати на зміну процесів міської агломерації, а також стимулювати співробітництво територіальних громад з ціллю розв'язання спільних проблем розвитку між регіонами за рахунок використання наявних управлінських, організаційних та фінансових можливостей.

Стратегічною метою державної науково-технічної політики є забезпечення інноваційного розвитку держави за рахунок динамічного та збалансованого регіонального розвитку, шляхом підвищення конкурентоздатності регіонів, активізації інноваційних процесів, розвитку та збереження інтелектуального капіталу нації, забезпечення державної охорони інтелектуальної власності та, як наслідок, підвищення рівня життя населення.

Стратегічне бачення державного науково-технічного розвитку полягає у розв'язанні існуючих проблем за рахунок використання внутрішніх можливостей і потенціалу регіонів та є результатом виконання стратегічної політики регіонів, метою якої є:

– збільшення конкурентоспроможності регіонів за рахунок використання власних ресурсів та інтелектуального потенціалу та ефективної реалізації державної регіональної політики, що зрештою і призведе до підвищення рівня життя населення;

– інтеграція наукового, технічного та інноваційного простору регіонів до загальнодержавного простору, де кожен матиме змогу до самореалізації та підвищення рівня

життя в незалежності від місця проживання (єдність загальнодержавного простору).

Досягнення поставленої мети дозволить державі до 2030 р. стати на інноваційний шлях розвитку за рахунок забезпечення науково-технічного розвитку регіонів, їх інтеграції, а також збільшення регіональної самостійності у результаті введення в дію управління, заснованого на деконцентрації, децентралізації та субсидіарності, що в свою чергу призведе до підвищення стандартів та якості життя населення, зростання можливостей ефективного функціонування взаємовідносин між державою, суспільством та бізнесом.

Механізм формування стратегії.

Сьогодення під впливом глобалізаційних процесів призводить до зростання відкритості економіки та вимагає істотних змін у підходах до стратегічного розвитку держави та при визначенні цілей державної політики на довгострокову перспективу.

Ці зміни полягають у переході до Стратегії науково-технічного розвитку країни розробленої за іншими принципами. Стратегія науково-технічного розвитку України повинна мати вид стратегії опосередкованого (децентралізованого) регулювання, в якій державний вплив на науково-технічну та інноваційну діяльність здійснюється тільки у найважливіших напрямках. Держава займається створенням інноваційної структури, створює науково-технічні інновації за рахунок державного сектору та пропонує їх впровадити економічній сфері, займається виділенням державних ресурсів для створення початкового попиту на нововведення, що призначені для подальшого поширення в економіці країни. Даний вид стратегії на перший план в науково-технічній діяльності виводить окремі суб'єкти господарювання, створює сприятливі правові, економічні та інші умови, на відміну від існуючої стратегії активного втручання, що полягає у відіграванні державою провідної ролі при виборі пріоритетів науково-технічного розвитку.

З метою забезпечення системного вирішення проблем у науково-технічній сфері нами пропонується вдосконалений механізм формування Стратегії НТР України (рис. 1), який передбачає розширення повноважень Кабінету Міністрів України щодо визначення стратегічно важливих галузей конкурентоспроможності країни і забезпечення

їх розвитку на основі Державних цільових програм.

Особливістю даного механізму є спрямованість на забезпечення системності і цілісності Стратегії НТР за рахунок впровадження організаційно-управлінських засобів залучення до формування Стратегії НТР широкого кола зацікавлених суб'єктів, узгодження цілей НТР на рівні держави, регіону, галузі і підприємства, а також спрямованість на формування конкурентних переваг у національному і глобальному масштабах. Введення в дію такої Стратегії призведе до повного використання науково-технічного потенціалу країни, економії та більш раціонального використання всіх видів ресурсів.

Механізм реалізації стратегії:

1. *Органи, що забезпечують реалізацію* Стратегії національного науково-технічного розвитку та їх функції були описані нами в [7].

2. *Система організації* стратегічного планування науково-технічного розвитку заснована на системі координації процесів стратегічного планування на всіх рівнях управління, та складається з:

- синхронізації процесів державного стратегічного планування між всіма рівнями управління з урахуванням потреб науково-технічного розвитку та необхідності підвищення рівня конкурентоспроможності держави. Значною мірою це відображається на діяльності центральних органів виконавчої влади, що займаються розробкою довгострокових цільових програм, які направлені на вирішення проблем розвитку окремих галузей та суттєво впливають на розвиток територій.

З цією метою слід проводити обов'язкову оцінку впливу після реалізації програм розвитку та стратегій на науково-технічний розвиток як окремих галузей та регіонів, так і держави в цілому;

- взаємоузгодження завдань та заходів стратегій науково-технічного розвитку суб'єктами всіх рівнів господарювання з національною Стратегією науково-технічного розвитку та проведення спільних дій з її реалізації;

- координація середньострокового та короткострокового державного програмування науково-технічного розвитку між суб'єктами всіх рівнів господарювання з

прийнятими державними стратегічними документами;

- виконання плану заходів щодо реалізації державної Стратегії науково-технічного розвитку за зазначеними етапами шляхом скоординованих дій на всіх рівнях управління.

3. *Система координації* діяльності зі стратегічного планування науково-технічного розвитку заснована на взаємоузгодженні процесу стратегічного планування та реалізації Стратегії науково-технічного розвитку країни, що забезпечується застосуванням горизонтальної та вертикальної схем координації управлінських дій

4. *Інструменти реалізації* Стратегії науково-технічного розвитку країни наступні:

- план заходів щодо реалізації Стратегії науково-технічного розвитку, що деталізований за регіонами та галузями з урахуванням рівня їх розвитку та проблем, що перешкоджають розвитку науки та технологій. Реалізація такого плану заходів дозволить провести оцінку ефективності Стратегії шляхом використання встановлених індикаторів науково-технічного розвитку держави;

- регіональні та галузеві стратегії науково-технічного та інноваційного розвитку, що розроблені на строк, який відповідає строку реалізації державної Стратегії та складаються не тільки із власних цілей, а ще і з цілей державної Стратегії;

- плани заходів щодо реалізації регіональних та галузових стратегій науково-технічного розвитку, які розробляють місцеві органи виконавчої влади та галузеві міністерства відповідно;

- державні цільові наукові та науково-технічні програми, розробка яких повинна здійснюватися шляхом врахування Стратегії науково-технічного розвитку країни та пріоритетів науково-технічного розвитку суб'єктів всіх рівнів господарювання за участю органів як виконавчої влади, так і місцевого самоврядування та представників бізнесу.

Всі зазначені інструменти слід використовувати в тісній взаємодії, що дозволить уникнути дублювання виконання встановлених функцій. Також слід постійно порівнювати результати їх реалізації з встановлення рівня досягнення цілей Стратегії науково-технічного розвитку країни.

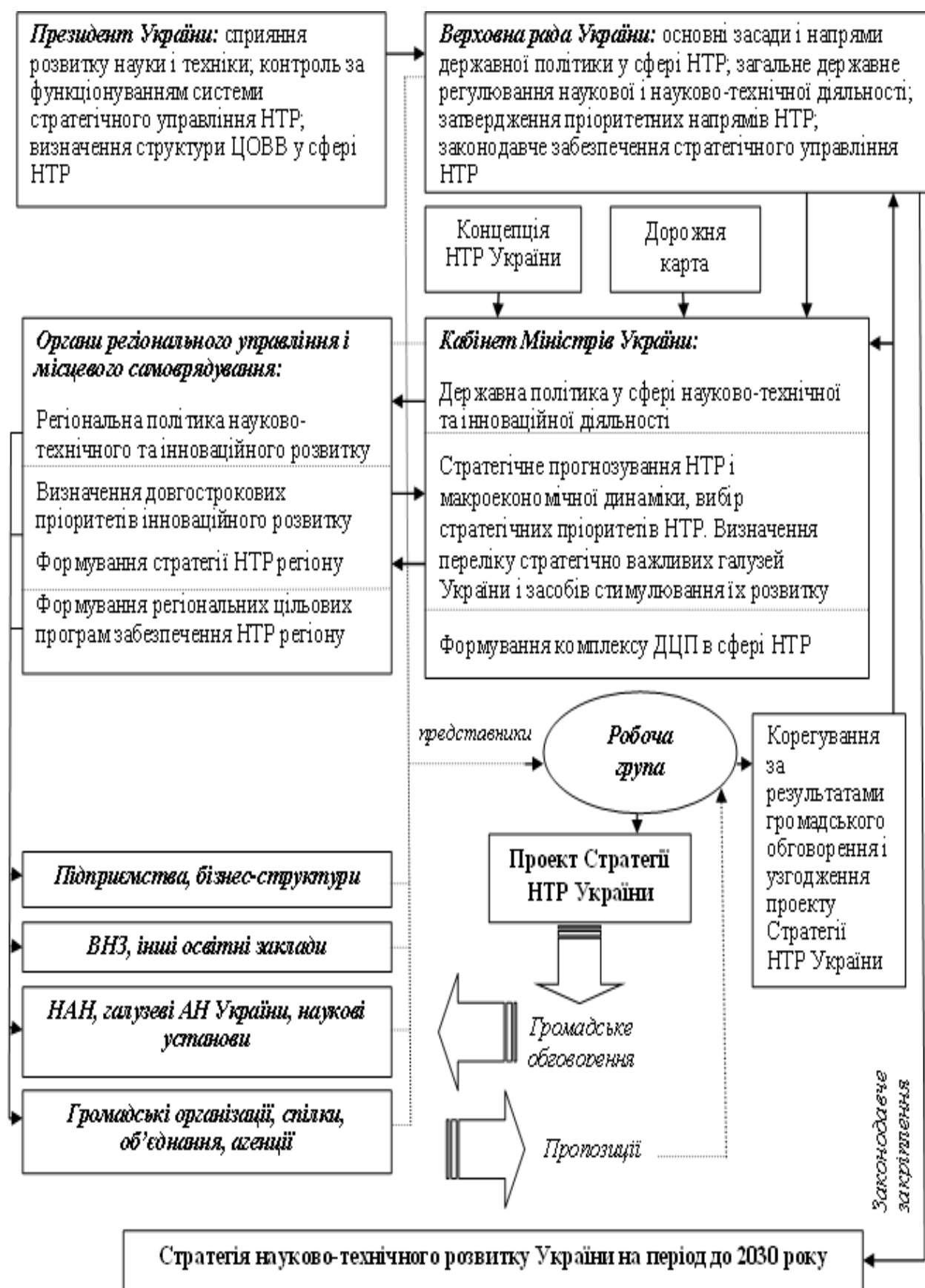

Рис. 1. Укрупнена схема механізму формування Стратегії НТР України (розроблено автором)

5. *Інституційне та організаційне забезпечення реалізації* Стратегії науково-технічного розвитку країни являє собою:

- координування заходів з реалізації державної політики науково-технічного розвитку, а саме встановлення чіткого розподілу повноважень органів управління, уникнення дублювання прийняття управлінських рішень, а також ефективної співпраці між державними органами управління НТР країни;

- в рамках інструментів державного співробітництва підтримувати та стимулювати до взаємної дії з боку держави всі органи управління у сфері науково-технічного розвитку;

- створення на законодавчому рівні системи стратегічного, середньострокового та короткострокового прогнозування та планування науково-технічного розвитку;

- розробку єдиної системи прогнозних та програмних документів щодо науково-технічного розвитку всіх рівнів господарювання;

- введення в дію механізму, що дозволить оцінити вплив політики центральних органів виконавчої влади, що спрямована на науково-технічний розвиток регіонів та галузей, стратегій та програм на розробку та виконання державних програмних документів органами регіонального та галузевого управління;

- розробку та використання механізму стимулювання до інноваційної діяльності суб'єктів всіх рівнів господарювання;

- проведення координаційних дій з виділення фінансових коштів та інших ресурсів на трирічній основі, які будуть спрямовані в регіони з метою більш ефективного їх використання для розв'язання конкретно існуючих проблем на місцях, що визначаються відповідними стратегіями;

- розробку та використання механізму проведення моніторингу та оцінки ефективності виконання програм науково-технічного розвитку всіх рівнів господарювання;

- удосконалення політики подолання депресивності окремих регіонів держави з метою їх подальшої інтеграції до загальнодержавного науково-технічного простору.

Обговорення результатів.

Прийняття до уваги висновків з проведеного аналізу щодо необхідності розробки Стратегії науково-технічного розвитку країни, а також реалізація запропонованої Стратегії дозволить застосувати інтегрований підхід до державної науково-технічної політики, як с точки зору формування, так і її реалізації, що поєднає в собі наступні складові частини: галузева, територіальна та управлінська.

Галузева політика дозволить оптимізувати і диверсифікувати структуру економіки, а також забезпечити ефективну спеціалізацію, спираючись на використання регіонами в пріоритеті всіх видів власних ресурсів, що в кінцевому результаті призведе до підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, а отже і до підвищення конкурентоспроможності держави в цілому.

Територіальна політика дозволить досягти рівномірного та збалансованого розвитку територій, розвинути міжнародне співробітництво, запобігти поглибленню розшарування населення з точки зору матеріального забезпечення, усунути диспропорції регіонального розвитку за рахунок активізації місцевих економічних ініціатив, зміцнення потенціалу сільської місцевості шляхом створення рівних умов для розвитку людини, збереження інтелектуального капіталу нації, а також забезпечення соціальної та економічної єдності регіонів.

Управлінська політика дозволить ефективно використовувати єдині підходи як до формування і реалізації політики регіонального розвитку, так і державного розвитку в цілому за рахунок оптимізації системи державної влади на місцях, та забезпечення ефективної взаємодії на всіх рівнях управління.

Висновок.

Враховуючи вищесказане, слід зацентувати увагу на тому, що наразі країна знаходиться в скрутному як політичному, так і фінансовому становищі. Тому встановлення чітких цілей державного управління, у тому числі і державного управління науково-технічним розвитком, та їх безвідмовне виконання дозволить більш раціонально використовувати державні кошти, отримувати оперативну інформацію з проблемних питань розвитку, проводити

ефективний контроль реалізації поставлених завдань та відповідне коригування у разі необхідності. Все це створить умови для більш швидкого переходу економіки країни

Список літератури

1. Авер'янова В. Б. Державне управління в Україні: навчальний посібник; за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Вид-во ТОВ «СОМІ», 1999. – 265 с.
2. Атаманчук В. Г. Теория государственного управления: курс лекций / В. Г. Атаманчук – М. : Юридическая литература, 1997. – 400 с.
3. Бакуменко В. Д. Теоретико-методологічні засади формування державно-управлінських рішень: дис... д-ра наук з державного управління: 25.00.01 / В. Д. Бакуменко // Українська Академія держ. управління при Президенті України. – К., 2001. – 451 с.
4. Василенко И. А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия / И. А. Василенко. – М. : Логос, 2011. – 200 с.
5. Ковбасюк Ю. В. Державне управління / Ю. В. Ковбасюк, В. Д. Бакуменко // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / [Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін.]. – К.: НАДУ, 2011. – Т. 1: Теорія державного управління / [наук.-ред. колегія: В. М. Князев (співголова), І. В. Розпутенко (співголова) та ін.]. – С. 160-162.
6. Ляшок Я. О. Напрями удосконалення державного механізму стратегічного управління науково-технічним розвитком в умовах глобальної конкуренції / Я. О. Ляшок, Н. А. Шакіна // Молодий вчений: науковий журнал. – Херсон: ТОВ Видавничий дім «Гельветика», 2015. – Вип. 12 (27). – Ч 1. – С. 205-209
7. Ляшок Я. О. Організаційно-управлінський механізм забезпечення науково-технічного та інноваційного розвитку України / Я. О. Ляшок, Н. А. Шакіна // Наукові праці Донецького нац. техн. ун-ту. – Покровськ: ДонНТУ, 2016. – № 1. – С. 102-108 (серія «Економічна»)
8. Малиновський В. Я. Державне управління: навчальний посібник /

на інноваційний шлях розвитку, що в свою чергу сприятиме підвищенню національної конкурентоспроможності та суттєвому підвищенню рівня життя населення країни.

В. Я. Малиновський. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Атіка, 2003. – 576 с.

9. Мягкова О. В. Закордонний досвід державного регулювання науково-технічної та інноваційної діяльності / О. В. Мягкова // Сучасні питання економіки і права. – 2012. – Вип. 2. – С. 5-13.
10. Шакіна Н. А. Аналіз інноваційної сфери України з точки зору удосконалення мотиваційного механізму науково-технічного розвитку / Н. А. Шакіна // Науковий вісник (Одеський нац. екон. ун-т. Всеукр. асоціація молодих науковців). Науки: економіка, політологія, історія. – 2013. – №20 (199). – Т.ІІІ. – С. 36-44
11. Шакіна Н. А. Державне регулювання науково-технічної та інноваційної сфери України: проблеми та перспективи / Н. А. Шакіна // Міжнародна економічна політика: наук. журнал. – Київ: КНЕУ, 2012. – В 2Ч. – Ч.2. – С. 383-389. – (спец. випуск).

References

1. Averianova V. B. Derzhavne upravlinnia v Ukraini: navchalnyi posibnyk; za zah. red. V.B. Averianova. – K. : Vyd-vo TOV «SOMY», 1999. – 265 p. [in Ukrainian].
2. Atamanchuk V. G. Teoriya gosudarstvennogo upravleniya: kurs lekciy / V. G. Atamanchuk – M. : Yuridicheskaya literatura, 1997. – 400 p. [in Russian].
3. Bakumenko V. D. Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia derzhavno-upravlinskykh rishen: dys... d-ra nauk z derzhavnoho upravlinnia: 25.00.01 / V. D. Bakumenko // Ukrainiska Akademiia derzh. upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. – K., 2001. – 451 p. [in Ukrainian].
4. Vasilenko I. A. Administrativno-gosudarstvennoe upravlenie v stranax Zapada: SShA, Velikobritaniya, Franciya, Germaniya / I. A. Vasilenko. – M. : Logos, 2011. – 200 p. [in Russian].
5. Kovbasiuk Yu. V. Derzhavne upravlinnia / Yu. V. Kovbasiuk, V. D. Bakumenko // Entsiklopediia derzhavnoho upravlinnia: u 8 t. / [Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy; nauk.-red. kolehiia: Yu. V. Kovbasiuk (holova) ta in.]. – K.: NADU, 2011. – T. 1: Teoriia derzhavnoho upravlinnia /

[nauk.-red. kolehiia: V. M. Kniaziev (spivholova), I. V. Rozputenko (spivholova) ta in.]. – P. 160-162 [in Ukrainian].

6. Liashok Ya. O. Napriamy udoskonalennia derzhavnoho mekhanizmu stratehichnoho upravlinnia naukovotekhnichnym rozvytkom v umovakh hlobalnoi konkurentsii / Ya. O. Liashok, N. A. Shakina // Molodyi vchenyi: naukovyi zhurnal. – Kherson: TOV Vydavnychiy dim «Helvetyka», 2015. – Vyp. 12 (27). – Ch. 1. – P. 205-209 [in Ukrainian].

7. Liashok Ya. O. Orhanizatsiino-upravlinskyi mekhanizm zabezpechennia naukovotekhnichnoho ta innovatsiinoho rozvytku Ukrainy / Ya. O. Liashok, N. A. Shakina // Naukovi pratsi Donetskoho nats. tekhn. un-tu. – Pokrovsk: DonNTU, 2016. – № 1. – P. 102-108 (seriia «Ekonomiczna») [in Ukrainian].

8. Malynovskyi V. Ya. Derzhavne upravlinnia: navchalnyi posibnyk / V. Ya. Malynovskyi. – 2-he vyd., pererob. ta dop. – K.: Atika, 2003. – 576 p. [in Ukrainian].

9. Miahkova O. V. Zakordonnyi dosvid derzhavnoho rehuliuвання naukovotekhnichnoi ta innovatsiinoi diialnosti / O. V. Miahkova // Suchasni pytannia ekonomiky i prava. – 2012. – Vyp. 2. – P. 5-13 [in Ukrainian].

10. Shakina N. A. Analiz innovatsiinoi sfery Ukrainy z tochyky zoru udoskonalennia motyvatsiinoho mekhanizmu naukovotekhnichnoho rozvytku / N. A. Shakina // Naukovyi visnyk (Odeskyi nats. ekon. un-t. Vseukr. asotsiatsiia molodykh naukovtsiv). Nauky: ekonomika, politolohiia, istoriia. – 2013. – №20 (199). – T.III. – P. 36-44 [in Ukrainian].

11. Shakina N. A. Derzhavne rehuliuвання naukovotekhnichnoi ta innovatsiinoi sfery Ukrainy: problemy ta perspektyvy / N. A. Shakina // Mizhnarodna ekonomichna polityka: nauk. zhurnal. – Kyiv: KNEU, 2012. – V 2Ch. – Ch.2. – P. 383-389. – (spets. vypusk) [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 10.09.2019р.

Шакіна Наталія Анатоліївна – к.е.н., доцент, ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (85300, Україна, Донецька область, м. Покровськ, пл. Шибанкова, 2).
E-mail: nataliia.shakina@donntu.edu.ua

MECHANISM FOR FORMING A STRATEGY OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL DEVELOPMENT OF UKRAINE

The purpose of the work is to improve the organizational basis of the strategic management of scientific and technical development of the country.

Research methods. A complex approach, structural-functional method and systematization (while determining directions for improving the strategic management of scientific and technical development and proving the complex of its institutional support); a systematic approach and structural synthesis (while improving the mechanism for the formation of the scientific and technical development strategy); a logical generalization (to form conclusions).

Results. The main tasks of the government scientific and technical policy of Ukraine until 2030 were identified; the stages of the scientific and technical development strategy of Ukraine were formed and their validity period was defined; the principles of government policy of scientific and technical development forming and implementing are determined; a mechanism for the implementation of the scientific and technical development Strategy of Ukraine is proposed and the essence of its elements is revealed.

Scientific novelty. The mechanism for the formation of scientific and technical development Strategy of Ukraine was improved, which, unlike the existing ones, is aimed at ensuring the consistency and integrity of the Strategy, harmonizing the goals of scientific and technical development at all levels of management and creating competitive advantages on a national and global scale.

Practical significance. A feature of this mechanism is its focus on ensuring the consistency and integrity of the scientific and technical development Strategy through the introduction of organizational and managerial means to engage a wide range of stakeholders to the development of the scientific and technical development Strategy, harmonizing the goals of the scientific and technical development at the level of the country, region, industry and enterprise, as well as the focus on creating competitive advantages on a national and global scale. The implementation of the proposed Strategy will lead to the full use of the scientific and technical potential of the country, saving and more rational use of all types of resources.

Key words: scientific and technical development, strategic management, implementation mechanism, government policy, scientific and technical potential.

Nataliia Shakina – PhD in Economics, Docent, Donetsk National Technical University.
E-mail: nataliia.shakina@donntu.edu.ua

МЕХАНИЗМ ФОРМИРОВАНИЯ СТРАТЕГИИ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Цель работы заключается в совершенствовании организационных основ стратегического управления научно-техническим развитием страны.

Методы исследований. Комплексный подход, структурно-функциональный метод, систематизация (при определении направлений совершенствования стратегического управления НТР и обосновании комплекса его институционального обеспечения); системный подход, структурный синтез (при усовершенствовании механизма формирования Стратегии НТР), логическое обобщение (для формирования выводов).

Результаты. Определены главные задачи государственной научно-технической политики Украины до 2030 г.; сформированы этапы Стратегии НТР Украины и установлен срок их действия; определены принципы формирования и реализации государственной политики научно-технического развития; предложен механизм реализации Стратегии НТР Украины и раскрыта сущность его элементов.

Научная новизна. Усовершенствован механизм формирования Стратегии НТР Украины, который, в отличие от существующих, направлен на обеспечение системности и целостности Стратегии, согласование целей НТР на всех уровнях управления и формирование конкурентных преимуществ в национальном и глобальном масштабах.

Практическая значимость. Особенностью данного механизма является направленность на обеспечение системности и целостности Стратегии НТР за счет внедрения организационно-управленческих средств привлечения к формированию Стратегии НТР широкого круга заинтересованных субъектов, согласования целей НТР на уровне государства, региона, отрасли и предприятия, а также направленность на формирование конкурентных преимуществ в национальном и глобальном масштабах. Введение в действие предлагаемой Стратегии приведет к полному использованию научно-технического потенциала страны, экономии и более рациональному использованию всех видов ресурсов.

Ключевые слова: научно-техническое развитие, стратегическое управление, механизм реализации, государственная политика, научно-технический потенциал.

Шакина Наталья Анатольевна – к.э.н., доцент, ГВУЗ «Донецкий национальный технический университет».

E-mail: nataliia.shakina@donntu.edu.ua